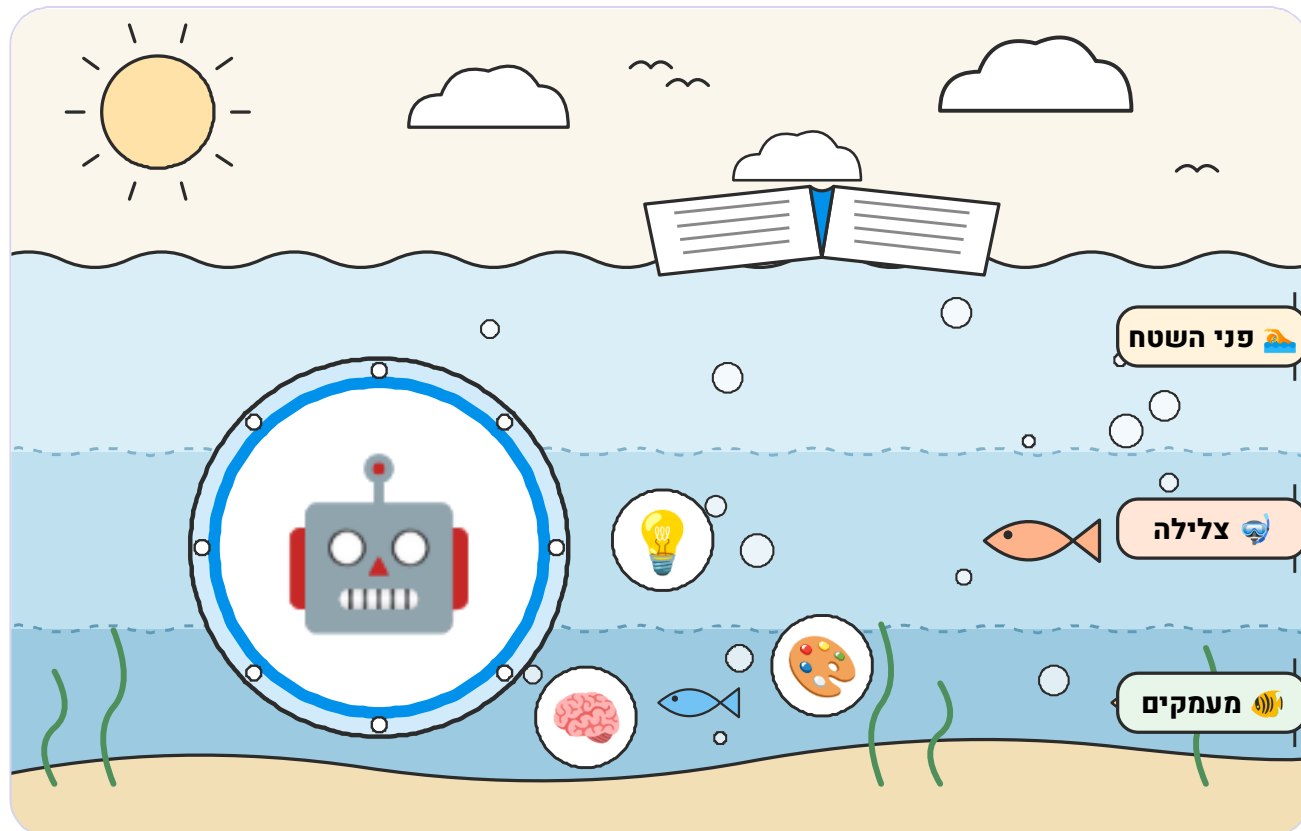

החיים בעידן הבינה המלאכותית

מקצועות העתיד, יצירתיות ושימוש חכם – צוללים בשלבים: מתחילים על פני המים ויורדים לעומק.

פני השטח

צלילה

מעמקים

תאריך:

כיתה:

שם:

טקסט ושאלות

- 6 הטקסט: "המכונה לא תחליף אותך – אבל אולי משהו שמשמש בה כן"
- 7 חלק א' – שחייה על פני השטח
- 8 חלק ב' – צלילה
- 10 חלק ג' – מעמקים
- 13 בודקים את עצמנו + כרטיס יציאה
- 14 מפתח תשובות למורה

כלים לקריאה

- 2 דף האסטרטגיות
- 3 מפת הצלילה
- 4 סימניות לגזירה
- 5 כרטיסי מילים לקיפול

איך משתמשים?

א. מתחילים בדף האסטרטגיות ובמפת הצלילה. ב. קוראים את הטקסט ועוצרים בתחנת העצירה. ג. עונים על השאלות לפי העומק: פני המים, צלילה והמעמקים. ד. מסיימים בבדיקה עצמית ובכרטיס יציאה.

כלים לקריאה

דף האסטרטגיות: איך קוראים לעומק?

אחרי הטקסט

מסכמים במשפט

מה הרעיון המרכזי – במילים שלי?

בוחנים בעין ביקורתית

האם הנימוקים משכנעים? מה חסר?

מחברים לחיים

איפה פגשתי משהו דומה? מה עמדת?

בזמן הטקסט

מסמנים בעיפרון

מילה לא מוכרת – עיגול. משפט חשוב – קו.

עוצרים בתחנות

מה קרה עד עכשיו? מה אני מנחש/ת שיקרה?

ממפים את הטענות

טענה, נימוקים, טענת נגד, הפרכה ומסקנה. שימו לב למילות קישור.

לפני הטקסט

מציצים בכותרת ובתמונה

על מה הטקסט? מה כבר ידוע לי על הנושא?

קובעים מטרה

למה אני קורא/ת? למידע, להנאה, כדי לגבש דעה?

מזהים סוגה ומטרה

טור, כתבה, מאמר טיעון? מה הכותב/ת רוצה להשיג?

מקרא סימונים בעיפרון

מתחבר אליי

מפתיע אותי

לא הבנתי

משפט חשוב

מילה לא מוכרת

רשימת בדיקה לקורא/ת

- ☐ קראתי את הכותרת ושאלתי את עצמי על מה הטקסט
- ☐ קראתי את כל הטקסט עד הסוף
- ☐ סימנתי מילה שלא הבנתי
- ☐ קראתי שוב את מה שלא היה ברור

המטרה שלי בקריאה

למה אני קורא/ת את הטקסט הזה? מה הייתי רוצה לגלות?

כלים לקריאה

מפת הצלילה: סוג הטקסט ומילים חדשות

מפת הצלילה שלי

מעמקים

חושבים, מביעים דעה ויוצרים

צלילה

מסיקים, מקשרים ובודקים מילים ומבנה

שחייה על פני השטח

מוצאים מידע שכתוב בטקסט

סוג הטקסט: ראיון דמיוני

מה מאפיין את סוג הטקסט הזה? כתבו שני סימנים שתחפשו בקריאה:

לפני שצוללים

מה אני חושב/ת שיקרה בטקסט? (לפי הכותרת)

מילים חדשות

מילה	פירוש	משפט משלי
אופטימית	מאמינה שהעתיד יהיה טוב	
זהירה	שוקלת סיכונים לפני שפועלת	
שגשוג	התפתחות, הצלחה ושפע	
הדפוס	המצאת הדפסת ספרים, ששינתה את הפצת הידע	
להציב לה גבולות	לקבוע כללים מה מותר ומה אסור לה	

סימניות לגזירה

גזרו לאורך הקו המקווקו ✂

המעמקים

מעבר לשורות

- האם הטיעון משכנע? למה?
- מה טענת הנגד החזקה ביותר?
- מה עמדת המנומקת?
- איך זה מתחבר לחברה שלנו?

השאלה שלי: 📝

החיים בעידן הבינה המלאכותית
חט"ע 📖

צלילה

בין השורות

- מה תפקיד הפסקה בטקסט?
- איזה יחס לוגי יוצרת מילת הקישור?
- מה המטרה של הכותב/ת?
- מה פירוש הביטוי בהקשר?

השאלה שלי: 📝

החיים בעידן הבינה המלאכותית
חט"ע 📖

פני המים

כתוב בטקסט

- מי? מה? איפה? מתי?
- איזה פרט מוכיח?
- מה קרה קודם ומה אחר כך?
- איפה זה כתוב?

השאלה שלי: 📝

החיים בעידן הבינה המלאכותית
חט"ע 📖

כלים לקריאה

כרטיסי מילים לקיפול

גזרו כל כרטיס, קפלו לאורך הקו המנוקד שבאמצע – המילה מקדימה והפירוש מאחור. תרגלו בזוגות. ✂

מאמינה שהעתיד יהיה טוב	אופטימית
שוקלת סיכונים לפני שפועלת	זהירה
התפתחות, הצלחה ושפע	שגשוג
המצאת הדפסת ספרים, ששינתה את הפצת הידע	הדפוס
לקבוע כללים מה מותר ומה אסור לה	להציב לה גבולות
ניגוד ותיקון	"לא... אלא..."
הסקת מסקנה	"לכן"
הבאת דוגמה	"כמו מיון מסמכים"

הטקסט • ראיון דמיוני

"המכונה לא תחליף אותך – אבל אולי מישהו שמתמש בה כן"

לפני הקריאה

סוג הטקסט: ראיון דמיוני. האם אתם מרגישים יותר תקווה או יותר חשש לגבי בינה מלאכותית? נמקו במשפט.

הניחוש שלי:

מילון קטן

אופטימית

מאמינה שהעתיד יהיה טוב

זהירה

שוקלת סיכונים לפני שפועלת

שגשוג

התפתחות, הצלחה ושפע

הדפוס

המצאת הדפסת ספרים, ששינתה את הפצת הידע

להציב לה גבולות

לקבוע כללים מה מותר ומה אסור לה

הערות שלי

1 לרגל שבוע הטכנולוגיה ראינו את גלית, מעצבת משחקים שעובדת עם כלי בינה מלאכותית כבר חמש שנים.

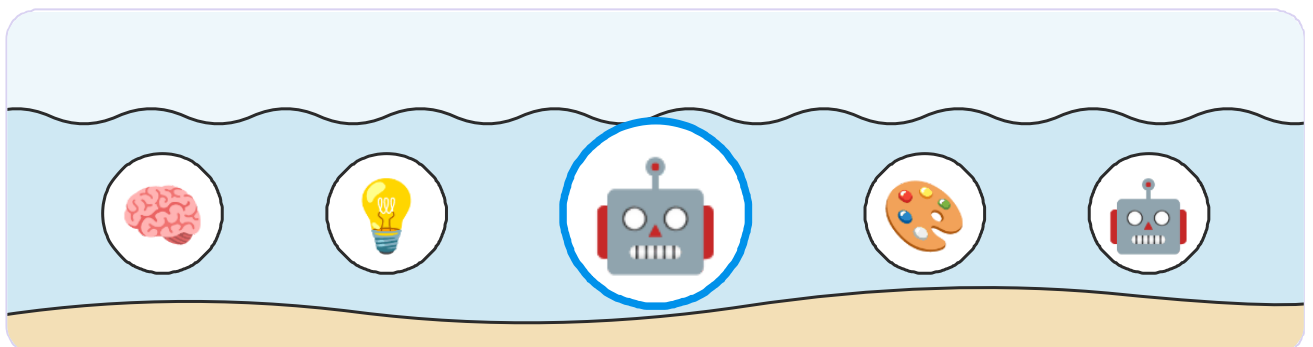
2 שאלה: האם בינה מלאכותית תיקח לנו את העבודות? גלית: חלק מהמשימות – כן. משימות שחוזרות על עצמן, כמו מיון מסמכים, כבר נעשות על ידי מכונות. אבל נולדים גם מקצועות חדשים: מי שבודק שהמכונה לא טועה, מי שמלמד אותה, מי שמחליט מה מוסרי.

3 שאלה: והיצירתיות? מכונה כבר כותבת שירים. גלית: מכונה יודעת לערבב את מה שכבר קיים. היא לא יודעת מה הרגשתי כשסבתא שלי שרה לי בלילה. היצירה האנושית מתחילה בחוויה – והחוויה שייכת רק לנו.

תחנת עצירה: עצרו רגע: מה קרה עד כאן? מה לדעתכם יקרה עכשיו?

4 שאלה: מה הטיפ שלך לבני נוער? גלית: ארבעה כללים. אחד – בדקו כל עובדה, כי מכונה יכולה להמציא בביטחון מלא. שניים – אל תמסרו פרטים אישיים. שלוש – השתמשו בה כדי ללמוד, לא כדי לדלג על הלמידה. וארבע – תמיד תוסיפו משהו משלכם.

5 בסוף הראיון שאלנו את גלית אם היא אופטימית. "אני זהירה", השיבה. "כל טכנולוגיה גדולה – הדפוס, החשמל, האינטרנט – עוררה פחד וגם הביאה שגשוג. ההבדל הוא שהפעם הקצב מהיר מאי פעם. לכן השאלה איננה אם המכונה חכמה, אלא אם אנחנו מספיק חכמים כדי להציב לה גבולות." **פסקת הרחבה – חט"ע**

שאלות לפי עומק • חט"ע

"המכונה לא תחליף אותך – אבל אולי מישוהו שמשמש בה כן"

שם: _____

חלק א' – שחייה על פני השטח
נאחר בראיון את הטענות והעובדות המרכזיות.

איתור מידע

פני המים • כתוב בטקסט

1

מה המקצוע של גלית?

א רופאה

ג מורה

ב מעצבת משחקים

איתור מידע

פני המים • כתוב בטקסט

2

לפי גלית, אילו משימות כבר עושות מכונות?

א משימות שחוזרות על עצמן

ג החלטות מוסריות

ב כתיבת זיכרונות אישיים

איתור מידע

פני המים • כתוב בטקסט

3

מה הכלל הראשון של גלית?

א לא להשתמש בכלל

ג לשתף פרטים

ב לבדוק כל עובדה

בדיקת פרטים

פני המים • כתוב בטקסט

4

נכון או לא נכון? סמנו ✓ בטבלה

המשפט	נכון ✓	לא נכון ✗
כשנשאלה, גלית הגדירה את עצמה אופטימית.	☐	☐
לפי גלית, כל טכנולוגיה גדולה עוררה פחד וגם הביאה שגשוג.	☐	☐
לפי גלית, ההבדל הפעם הוא שהקצב מהיר מאי פעם.	☐	☐
גלית טוענת שהשאלה המרכזית היא אם המכונה חכמה.	☐	☐

אוצר מילים בהקשר

פני המים • כתוב בטקסט

5

השלימו את המשפטים בעזרת מחסן המילים

מחסן מילים: **זהירה** **שגשוג** **גבולות** **אופטימית**

1. כשנשאלה על העתיד, גלית השיבה שהיא _____.

2. כל טכנולוגיה גדולה עוררה פחד וגם הביאה _____.

3. השאלה היא אם אנחנו מספיק חכמים כדי להציב לה _____.

שאלות לפי עומק • חט"ע

"המכונה לא תחליף אותך – אבל אולי מישוהו שמשמש בה כן" (המשך)

שם: _____

חלק ב' – צלילה

ננתח את מבנה הטיעון, את הקשרים הלוגיים ואת הרטוריקה.

סימון בטקסט

צלילה • בין השורות

6

מסמנים בטקסט

- סמנו בצהוב את המשפט המסכם את עמדתה של גלית בסוף הראיון.
- סמנו בכחול את הדוגמאות ההיסטוריות ובירוק את מילת הקישור שמובילה למסקנה.

מיון וארגון

צלילה • בין השורות

7

אופטימיות או זהירות? (מיינו: סמנו ✓ בעמודה המתאימה)

הפריט	אופטימיות	זהירות
נולדים מקצועות חדשים	☐	☐
מכונה יכולה להמציא בביטחון	☐	☐
הטכנולוגיה הביאה שגשוג	☐	☐
הקצב מהיר מאי פעם	☐	☐

קישור מושגים

צלילה • בין השורות

8

מתחו קו בין מילת הקישור או המבנה לתפקידו הלוגי בטקסט

א. הבאת דוגמה	1. "לא ... אלא..."
ב. ניגוד ותיקון	2. "לכן"
ג. נימוק	3. "כמו מיון מסמכים"
ד. הסקת מסקנה	4. "כי מכונה יכולה להמציא"

מבנה ומטרה

צלילה • בין השורות

9

מהי הסוגה של הטקסט, ומה מאפיין אותה?

- א. סיפור – עלילה ודמויות
- ב. ראיון – שאלות ותשובות בגוף ראשון
- ג. שיר – חרוזים

שאלות לפי עומק · חט"ע

"המכונה לא תחליף אותך – אבל אולי מישהו ששתמש בה כן" (המשך)

שם: _____

מבנה ומטרה

צלילה · בין השורות

10

מה תפקיד ההשוואה לדפוס ולחשמל בפסקה האחרונה?

א להראות שהטכנולוגיה מסוכנת

ב לבסס את הטענה בעזרת דוגמאות היסטוריות

ג לשנות נושא

מבנה ומטרה

צלילה · בין השורות

11

"השאלה איננה אם המכונה חכמה, אלא..." – זהו מבנה של:

א ניגוד ותיקון

ב רשימה

ג סיבה ותוצאה

מבנה ומטרה

צלילה · בין השורות

12

מהי מטרת הפסקה האחרונה בראיון? הסבירו כיצד הדוגמאות ההיסטוריות והמבנה "לא... אלא" משרתים מטרה זו.

מבנה ומטרה

צלילה · בין השורות

13

הראיון בנוי מחילופי שאלה-תשובה. הסבירו כיצד מבנה זה תורם לבניית עמדתה של גלית, והביאו שתי דוגמאות לאמצעי לכידות בתשובותיה.

שאלות לפי עומק • חט"ע

"המכונה לא תחליף אותך – אבל אולי מישהו ששתמש בה כן" (המשך)

שם: _____

מארגן גרפי

צלילה • בין השורות

14

פרקו את עמדתה של גלית: מלאו טענה, נימוק ודוגמה מהטקסט.

טענה	נימוק	דוגמה מהטקסט

חלק ג' – מעמקים

נגבש עמדה אישית מנומקת על גבולות הטכנולוגיה.

העברה למקרה חדש

המעמקים • מעבר לשורות

15

לאור דבריה של גלית על "הצבת גבולות", איזו הצעת ביניים תמר יכולה לגבש? נמקו.

מקרה לבחינה: הצעה במועצת התלמידים

תמר, חברת מועצת התלמידים, הציעה לאסור לגמרי שימוש בבינה מלאכותית בשיעורי בית. חבר שלה טען שאיסור מוחלט לא יעבוד ושעדיף ללמד שימוש נכון.

שאלות לפי עומק · חט"ע

"המכונה לא תחליף אותך – אבל אולי מישהו ששתמש בה כן" (המשך)

שם: _____

כתיבה ונימוק

המעמקים · מעבר לשורות

16

'השאלה היא אם אנחנו מספיק חכמים כדי להציב לה גבולות.' כתבו טיעון: אילו גבולות צריך להציב לבינה מלאכותית בבית הספר? טענה, שני נימוקים, טענת נגד, מסקנה.

כלי חוסן

המעמקים · מעבר לשורות

17

גלית מתארת קצב שינוי מהיר מאי־פעם. כתבו פסקה: איך אפשר להתמודד עם חשש מהעתיד בעזרת שני ערוצים מגש"ר מאח"ד (למשל שכל – לימוד והבנה, חברה – שיח עם אחרים)?

שיח בכיתה

המעמקים · מעבר לשורות

18

מעגל שיח

- מה מכונה לעולם לא תוכל לעשות במקומכם?
- האם עבודה שנכתבה בעזרת מכונה היא עדיין 'שלי' מתי כן ומתי לא?
- איזה מקצוע עתידי הייתם ממציאים?

שאלות לפי עומק · חט"ע

"המכונה לא תחליף אותך – אבל אולי מישהו ששתמש בה כן" (המשך)

שם: _____

ייצוג חזותי

המעמקים · מעבר לשורות

19

שרטטו ציר זמן: דפוס, חשמל, אינטרנט, בינה מלאכותית. לכל תחנה כתבו פחד אחד ותועלת אחת.

בודקים את עצמנו + כרטיס יציאה

בודקים את עצמנו + כרטיס יציאה

בודקים את עצמנו

סמנו בכל שורה איך אתם מרגישים

עוד לא	בערך	בטוח/ה	
			אני יודע/ת לזהות את מבנה "לא... אלא" ולהסביר את תפקידו.
			אני יודע/ת להסביר את תפקיד הדוגמאות ההיסטוריות בטיעון.
			אני יכול/ה לנסח עמדה מנומקת על גבולות לבינה מלאכותית.

כרטיס יציאה

החיים בעידן הבינה המלאכותית • חט"ע

שם:

כיתה:

תאריך:

1. גבול אחד שהייתי מציב/ה לבינה מלאכותית:

2. ההבדל בין "אופטימית" ל"זהירה" לדעתך:

3. מילת קישור שלמדתי לזהות ותפקידה:

כמה נהניתי מהטקסט? 1 2 3 4 5

מה אני לוקח/ת איתי מהטקסט? כתבו או ציירו

מפתח תשובות למורה

מפתח תשובות למורה

מפתח תשובות למורה – חט"ע. שאלות פתוחות: תשובות אישיות. מחפשים תשובה שנשענת על הטקסט, מנומקת ומנוסחת במשפטים שלמים.

שאלה	תשובה
1	ב. מעצבת משחקים
2	א. משימות שחוזרות על עצמן
3	ב. לבדוק כל עובדה
4	1. לא נכון 2. נכון 3. נכון 4. לא נכון
7	נולדים מקצוות חדשים ← אופטימיות; מכונה יכולה להמציא בביטחון ← ⚠️ זהירות; הטכנולוגיה הביאה שגשוג ← אופטימיות; הקצב מהיר מאי פעם ← ⚠️ זהירות
8	1-ב, 2-ד, 3-א, 4-ג
9	ב. ראיון – שאלות ותשובות בגוף ראשון
10	ב. לבסס את הטענה בעזרת דוגמאות היסטוריות
11	א. ניגוד ותיקון

יצרה: רוית ראש בן ישי

קוראים את העולם שלנו • החיים בעידן הבינה המלאכותית • חוברת תלמיד לחט"ע

